

Nr 171.

Av herr **Bäcklund m. fl.**, om utredning rörande legalisering i större utsträckning av varaktiga förbindelser av äktenskaplig natur.

Vid fjolårets riksdag väcktes genom motion i denna kammare ånyo frågan om ett allmänt civiläktenskap. Frågan föll visserligen även denna gång. Vi tillåta oss likväl, ehuru från en delvis annan utgångspunkt, upptaga spörsmålet till ny behandling.

Det är en allmänt känd sak, att personer i stor utsträckning sammanleva på ett varaktigt sätt och även föda barn utan att legalisera sitt förhållande genom vigsel. Särskilt talrika äro dessa förbindelser i Stockholm; det har i den sociala litteraturen blivit vanligt att benämna dessa förbindelser »Stockholmsäktenskap».

Redan ur allmän ordningssynpunkt vore det i hög grad önskligt, att dessa förbindelser legaliserades på det sätt, som i vår familjerättsliga lagstiftning åsyftas. Det må såsom ett exempel påpekas, att dessa förbindelser utgöra en svårighet i vår befolknings- och socialstatistik. I vår sociallagstiftning och i socialvården utgöra de likaledes ett irrationellt moment, som i vissa fall leder till krångligare bestämmelser och även till godtycklighet i tillämpningen. Viktigare är dock, att kvinnan — som ju i egentlig mening faktiskt varit hustru — vanligen vid mannens bortgång icke får del av änkepension, även där annars sådan förekommer. Överhuvudtaget blir hennes sociala ställning sämre, än om hon varit gift. Något liknande gäller de tiotusentals oskyldiga barn, som växa upp i dessa förbindelser. För mannen kan förbindelsens rättsligt lösa karaktär stundom framstå såsom en fördel, men det ligger i de grundprinciper, varå vår familjerättsliga lagstiftning vilar, att detta mannens intresse icke är av natur att böra av samhället respekteras.

Någon tillförlitlig utredning om orsakerna till att tusentals samlevande »makar» icke genom äktenskap legalisera sin förbindelse finnes icke. Mången gång, kanske oftast, ligger saken så till att förbindelsen och samboendet börjat — ibland i tanke att äktenskap senare skulle ingås — men att kontrahenterna av bristande företagsamhet icke kommit sig för att fullfölja avsikten. Ibland hyser en av kontrahenterna, vanligen mannen, motvilja mot legalisering; han tycker att »det är bra som det är», och kvinnan saknar vanligen förutsättningar att tvinga honom till äktenskap, i synnerhet om det redan blivit barn i förbindelsen. Stundom kunna kontrahenterna icke enas om huruvida de vilja ha en borgerlig eller kyrklig vigsel. Mycket ofta är dessutom situationen den, att de utåt för sin bekantskapskrets uppehåller skenet av att redan vara gifta — kvinnan går vanligen under benäm-

ningen »fru» — varvid en vigsel närmast av dem kan befaras rikta uppmärksamheten på att de levat i fri förbindelse.

Oavsett orsaken är det ett viktigt samhällsintresse — och oftast dessutom ett personligt intresse åtminstone för kvinnan och barnen — att förbindelsen gives äktenskapets karaktär och rättsverkningar, när den är varaktig och framför allt då barn ha fötts inom förbindelsen. Man kunde möjligen tänka sig, att en form skapades, varigenom sådana förbindelser under vissa villkor förklarades för äktenskap. Emellertid är det vår uppfattning, att man vid utredningen av denna fråga näppeligen kan undgå att komma in på det större spörsmålet om allmänt civiläktenskap.

På grund av vad här anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, på vilka vägar en legalisering i större utsträckning kunde åstadkommas av varaktiga förbindelser av äktenskaplig natur.

Stockholm den 23 januari 1938.

Helge Bäcklund.

Gunnar Myrdal.

C. I. Asplund.
